

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

УДК 351.86:338.48:364.046.44(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2026.1/31>

Мануїлова К. В.

<https://orcid.org/0000-0002-0721-7232>

Національний університет «Одеська політехніка»

Саханенко С. Є.

<https://orcid.org/0000-0001-8376-0328>

Національний університет «Одеська політехніка»

Піроженко Н. В.

<https://orcid.org/0000-0002-1438-6528>

Національний університет «Одеська політехніка»

ТРАНСФОРМАЦІЯ КУРОРТНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РОЛЬ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ ВПО

У статті проведено системний аналіз трансформації курортно-рекреаційної сфери України в умовах воєнного стану з акцентом на функціональне перепрофілювання вітчизняних санаторно-курортних закладів. Охарактеризовано роль військових адміністрацій у підтримці внутрішньо переміщених осіб. Доведено, що повномасштабна збройна агресія РФ спричинила структурну кризу вітчизняної курортно-рекреаційної сфери, втрату частини інфраструктурного та природно-ресурсного потенціалу країни, різке скорочення туристичних потоків і необхідність зміни управлінської парадигми. Обґрунтовано, що в умовах правового режиму воєнного стану санаторно-курортні заклади зазнали функціональної конверсії – від суб'єктів надавачів оздоровчих послуг до ключових складових елементів державної системи гуманітарного реагування та цивільного захисту ВПО.

Проаналізовано основні механізми управлінського впливу військових адміністрацій, які включають інвентаризацію ресурсів, координацію евакуаційних потоків, розподіл гуманітарної допомоги, забезпечення безпекових стандартів і реалізацію компенсаційних програм для ВПО. Визначено, що інтеграція санаторно-курортних закладів до системи розміщення ВПО стала ефективним інструментом підтримання соціально-економічної стабільності західно-українських регіонів. Водночас проведене дослідження виявило обмеженість чинних фінансових механізмів, зношеність матеріально-технічної бази санаторно-курортних закладів, енергетичну залежність, цифровий розрив і бар'єрність інфраструктури.

Обґрунтовано доцільність переходу від моделі екстреного розселення до формування стійких багатофункціональних центрів реабілітації та соціальної інтеграції. Зроблено висновок про інституційну адаптивність курортно-рекреаційної сфери та її потенціал у системі охорони здоров'я, державного регулювання й післявоєнного відновлення територій.

Ключові слова: державне регулювання, воєнний стан, курортно-рекреаційна сфера, санаторно-курортні заклади, військові адміністрації, внутрішньо переміщені особи, нормативно-правове забезпечення, оздоровчі послуги, цивільний захист.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення РФ і впровадження воєнного стану в Україні спричинили системну кризу курортно-

рекреаційного сектору, що проявилася у втраті Україною інфраструктурного потенціалу та деградації природно-ресурсної бази. За даними

Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ), особливих руйнувань зазнали об'єкти природно-заповідного фонду вздовж Азово-Чорноморського узбережжя, а також території рекреаційного призначення, розташовані поблизу східного й північного кордонів держави [1, с. 3].

Додатковим дестабілізуючим чинником стало масштабне мінування прибережних зон Чорного та Азовського морів, що унеможливує їх безпечне використання з туристично-рекреаційною метою та потребує тривалих заходів з обстеження і розмінування. У сукупності ці фактори зумовили різке скорочення туристичних потоків, втрату інвестиційної привабливості прибережних регіонів і необхідність проведення структурної трансформації функцій курортно-рекреаційних територій в умовах воєнного часу.

Актуальність дослідження визначається потребою у ґрунтовному аналізі механізмів державного регулювання курортно-рекреаційної сфери в умовах правового режиму воєнного стану, виявленні колізій та прогалин у чинній нормативно-правовій базі, а також розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення державно-управлінських інструментів у системі охорони здоров'я, функціонуванні об'єктів курортно-рекреаційної інфраструктури та забезпеченні цивільного захисту внутрішньо переміщених осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях останніх років висвітлено окремі аспекти трансформації туристично-рекреаційної сфери в умовах воєнного стану. А. Моца проаналізувала вплив безпекових викликів на функціонування галузі, акцентуючи на проблемах ліцензування, призупиненні адміністративних процедур та застосуванні форс-мажорних норм цивільного законодавства при зміні функціонального призначення санаторно-курортних закладів [2]. У дослідженні П. Жука розкрито процес адаптації закладів туристично-рекреаційної сфери до умов воєнного стану та проаналізовано їх функціонування у відносно безпечному Карпатському макрореґіоні. Автор акцентував на трансформації туристичних об'єктів із суб'єктів рекреаційної діяльності у центри гуманітарної підтримки внутрішньо переміщених осіб [3]. А. Благополучна визначила економічні наслідки війни для курортної галузі, констатує різке скорочення туристичного сезону та необхідність переорієнтації закладів на приймання внутрішньо переміщених осіб [4]. С. Мойсей наголосив на важливості міжсекторній координації та стратегічного планування у процесі збереження й адаптації вітчиз-

няної туристичної інфраструктури, відводячи ключову роль військовим адміністраціям [5].

Водночас у сучасному науковому доробку недостатньо розкрито прикладні механізми взаємодії військових адміністрацій із суб'єктами курортно-рекреаційної сфери, зокрема у частині оперативного управління ресурсним потенціалом закладів та забезпечення належних і безпечних умов проживання внутрішньо переміщених осіб.

Постановка завдання. Метою роботи є аналіз механізмів трансформації функцій курортно-рекреаційної сфери, передусім санаторно-курортних закладів у період воєнного стану, дослідження діяльності військових адміністрацій та оцінка ефективності розміщення ВПО як інструменту підтримання соціально-економічної стабільності регіонів.

Виклад основного матеріалу. В умовах запровадження правового режиму воєнного стану відповідно до указу Президента України № 64/2022 [6] та ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» [7] відбулося функціональне перепрофілювання курортно-рекреаційної сфери. Санаторно-курортні заклади (СКЗ) перетворювалися зі структур, орієнтованих переважно на рекреаційно-оздоровчі послуги, у частину національної системи гуманітарного реагування. Зміщення акцентів на соціально-захисну та реабілітаційну функції забезпечило їх інтеграцію до механізмів прийняття й адаптації ВПО, що стало стратегічною відповіддю на масштабні гуманітарні виклики.

Трансформація функцій СКЗ після 24 лютого 2022 р. набула характеру стратегічної інституційної адаптації до умов масштабної гуманітарної кризи. Традиційна модель курортно-оздоровчої діяльності, орієнтована на лікування та відпочинок, була функціонально витіснена моделлю соціального захисту, гуманітарного забезпечення та цивільної безпеки.

Отже, СКЗ інтегровано до загальнодержавної системи для прийняття внутрішньо переміщених осіб як елементи тимчасової житлової та медико-соціальної інфраструктури. Їх ресурсний потенціал (житловий фонд, медичні підрозділи, кадрове забезпечення, інженерна інфраструктура) використано для розміщення, первинної медичної допомоги, психологічної підтримки та реабілітації постраждалого населення.

Фактично відбулося перепрофілювання СКЗ у багатofункціональні центри кризового реагування, що посилило безпековий компонент державного регулювання та актуалізувало необ-

хідність гнучких управлінських механізмів, між-відомчої координації й фінансової компенсації витрат. Така трансформація засвідчила здатність галузі до швидкої функціональної конверсії в умовах воєнного стану.

У таблиці 1 представлена порівняльна характеристика функціонування санаторно-курортних закладів у мирний час і воєнний стан.

Ключовим суб'єктом регулювання у період воєнного стану виступили військові адміністрації, які отримали розширені повноваження щодо координації та мобілізації ресурсів територій. Під їхнім управлінням СКЗ були перепрофільовані у центри тимчасового проживання, гуманітарні хаби та бази медико-психологічної підтримки. Розпорядчі акти військових адміністрацій, а також рішення Кабінет Міністрів України сформували правовий базис для використання інфраструктури закладів незалежно від форми власності в інтересах внутрішніх переселенців [8; 9], з одночасним врегулюванням питань бюджетного фінансування та компенсаційних механізмів [10; 11; 12; 13].

Управлінський вплив військових адміністрацій у сучасних умовах воєнного стану має комплексний

характер і поєднує нормативно-директивні, логістичні, безпекові та фінансові інструменти. ВА здійснюють інвентаризацію номерного фонду, визначали обсяги розміщення ВПО, координують евакуаційні потоки та забезпечують рівномірний розподіл навантаження між громадами з урахуванням їхньої інфраструктурної спроможності. У випадках різкого зростання міграційних потоків застосовувалися механізми оперативного реагування, передбачені законодавством воєнного часу.

Обов'язковою складовою функціонування СКЗ як місць компактного проживання став безпековий компонент. Контроль за відповідністю укриттів і систем інженерного захисту здійснюється з урахуванням чинного законодавства [14]. Отже, санаторно-курортні заклади були інтегровані до системи цивільного захисту, що засвідчило їхню інституційну адаптивність у кризових умовах.

Важливою складовою діяльності військових адміністрацій є реалізація механізмів компенсації витрат на житлово-комунальні послуги у процесі розміщення ВПО у санаторно-курортних закладах. Зокрема, у Львівській області на основі поєднання загальнодержавного нормативного

Таблиця 1

Порівняльна характеристика функціонування СКЗ: мирний час vs воєнний стан

Критерій порівняння	Традиційна модель у мирний час	Адаптивна модель під час воєнного стану
Ключова мета	Оздоровлення, лікування, рекреаційний відпочинок.	Гуманітарна підтримка, захист ВПО, реабілітація постраждалих.
Цільова аудиторія	Туристи, відпочиваючі, пацієнти за медичними профілями.	ВПО, військовослужбовці, діти та постраждалі від війни.
Функціональне призначення	Лікувально-оздоровча та туристично-рекреаційна діяльність.	Багатофункціональні гуманітарні центри соціальної та медичної підтримки.
Управлінська модель	Автономне господарське управління, ринкова орієнтація.	Координація з військовими адміністраціями та гуманітарними структурами.
Джерела фінансування	Комерційні путівки, страхові та державні програми.	Бюджетні субвенції, донорська й гуманітарна допомога.
Організація послуг	Стандартизовані санаторно-курортні програми.	Гнучкі кризові сервіси та реабілітаційні програми.
Кадрова структура	Медичний і сервісний персонал.	Мультидисциплінарні команди (медики, психологи, соціальні працівники).
Інфраструктурне використання	Використання за курортною спеціалізацією.	Перепрофілювання під проживання, укриття та гуманітарні потреби.
Тривалість перебування	Короткострокова (10–24 дні).	Довготривала або невизначена.
Економічна модель	Ринкова ефективність і прибутковість.	Соціально орієнтована модель забезпечення суспільних потреб.
Регуляторне середовище	Галузеве регулювання туризму й охорони здоров'я.	Посилене державне управління в умовах воєнного стану.
Соціальна роль	Оздоровлення населення та розвиток рекреаційної економіки.	Скадова гуманітарної та цивільної інфраструктури держави.
Ризики діяльності	Сезонність і ринкова конкуренція.	Безпекові загрози та ресурсні обмеження.
Стратегічна функція	Підвищення туристичної привабливості територій.	Підтримка соціальної стійкості громад і внутрішньої мобільності населення.

Джерело: авторська розробка.

регулювання та рішень органів місцевого самоврядування. Базовим правовим інструментом стала Постанова Кабміну, якою затверджено Порядок компенсації місцевим бюджетам витрат на оплату комунальних послуг, наданих під час розміщення ВПО у будівлях комунальної та приватної власності [15]. У межах реалізації цього механізму зокрема, Львівська обласна військова адміністрація здійснила координацію надходження та розподілу субвенцій з державного бюджету. Зокрема, у травні 2024 року для проведення відповідних розрахунків було спрямовано понад 10 млн грн [16], що свідчить про системний характер фінансової підтримки закладів розміщення.

Координаційна роль Львівська обласна військова адміністрація полягає також у забезпеченні включення санаторно-курортних закладів до переліку об'єктів тимчасового проживання відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України, що є обов'язковою умовою для отримання компенсацій [17].

Фінансово-ресурсний супровід розміщення здійснювався через поєднання бюджетних програм і міжнародної допомоги. Оскільки, державною програмою Прихисток [18] передбачено відшкодування витрат на комунальні послуги суб'єктам, які безоплатно надавали житло переселенцям. Військовій адміністрації також здійснюють координацію і розподіл гуманітарних ресурсів із врахуванням концентрації ВПО та здійснюють контроль цільове використання коштів і дотримання належних умов проживання.

Попри загалом успішну інституційну адаптацію санаторно-курортних закладів до умов воєнного стану, формування їх довгострокової стійкості потребує переходу від ситуативних управлінських рішень до системної модернізаційної політики, що поєднує фінансово-економічні, організаційно-управлінські, цифрові та інфраструктурні інструменти.

Забезпечення довгострокової стійкості санаторно-курортних закладів у період воєнного стану та в контексті повоєнного відновлення потребує системного перегляду підходів до їх фінансового, інфраструктурного та організаційного забезпечення. Йдеться не лише про підтримання функціональної спроможності санаторно-курортних закладів як місць тимчасового проживання ВПО, а й про формування стратегічної моделі їх модернізації як елементів системи охорони здоров'я, а також цивільного захисту.

Першочерговим напрямом є модернізація матеріально-технічної бази. Чинні компенсаційні меха-

нізми, спрямовані переважно на відшкодування витрат на житлово-комунальні послуги, не враховують амортизаційного зносу основних фондів, що істотно посилюється в умовах тривалого та інтенсивного використання закладів як центрів розміщення ВПО. У зв'язку з цим доцільним є запровадження амортизаційного коефіцієнта в структурі компенсаційних виплат, що дозволить частково покривати витрати на поточний і капітальний ремонт. Паралельно необхідно сформулювати окрему державну програму модернізації санаторно-курортних закладів із можливістю співфінансування через механізми публічно-приватного партнерства. Такий підхід забезпечить збереження й оновлення матеріально-технічного потенціалу, а також створить передумови для подальшої інтеграції курортно-санаторних закладів у систему післявоєнної медичної та соціальної реабілітації.

Другим стратегічним напрямом є забезпечення енергетичної автономності та безпекової стійкості КСЗ. Умови воєнного стану, зокрема ризики блекаутів і пошкодження енергетичної інфраструктури, актуалізують необхідність диверсифікації джерел енергопостачання. Оснащення санаторно-курортних закладів альтернативними джерелами енергії – сонячними панелями, генераторами, системами накопичення електроенергії – має здійснюватися в межах національних і регіональних програм енергостійкості. Водночас доцільною є інтеграція санаторно-курортних закладів до регіональних планів цивільного захисту як об'єктів критичної соціальної інфраструктури, що передбачає наявність укриттів, резервних систем водо- та теплопостачання, а також алгоритмів дій у разі надзвичайних ситуацій.

Третій напрям пов'язаний із цифровізацією управління ресурсами. Недостатність актуальних даних щодо кількості ліжок-місць, технічного стану корпусів, рівня кадрового забезпечення та фактичного завантаження закладів ускладнює процес координації з боку військових адміністрацій. У цьому контексті доцільним є створення Єдиної цифрової платформи моніторингу ресурсів санаторно-курортних закладів із можливістю інтеграції до державних реєстрів внутрішньо переміщених осіб. Така платформа має забезпечувати оновлення інформації в режимі реального часу, формування аналітичних звітів та підтримку управлінських рішень на регіональному й державному рівнях. Запровадження цифрових інструментів сприятиме підвищенню прозорості розподілу ресурсів і оптимізації навантаження між територіальними громадами.

Окремої уваги потребує питання інклюзивності та впровадження принципів універсального дизайну СКЗ. Значна частина санаторно-курортних корпусів була збудована без урахування сучасних стандартів доступності, що створює бар'єри для осіб з інвалідністю, маломобільних груп населення, а також людей похилого віку. У зв'язку з цим, вважаємо доцільним запровадження цільових грантових програм, спрямованих на оперативну адаптацію інфраструктури СКЗ. Зокрема, встановлення пандусів, підіймачів, облаштування доступних санітарних вузлів, розширення дверних прорізів тощо на території санаторно-курортних закладів. Реалізація означених заходів, на нашу думку буде відповідатиме принципам соціальної держави та сприятиме формуванню безбар'єрного середовища, що особливо важливо в умовах зростання кількості осіб, які потребують медичної допомоги та реабілітації.

У рис. 1 представлена узагальнена схема оптимізації функціонування вітчизняних санаторно-курортних закладів під час воєнного стану та повоєнного періоду.

Отже, оптимізацію функціонування санаторно-курортних закладів слід розглядати не як тимчасовий антикризовий інструмент, а як елемент довгострокової стратегії трансформації курортно-рекреаційної сфери в умовах воєнного та повоєнного розвитку.

Комплексне вдосконалення матеріально-технічних, енергетичних, цифрових та інклюзивних

складових їх діяльності створює передумови для переходу від моделі тимчасового розміщення до формування стійких багатофункціональних центрів соціальної підтримки та реабілітації, що забезпечить як ефективне реагування на воєнні виклики, так і інституційну основу післявоєнного відновлення регіонів України.

Висновки. Результати дослідження підтверджують, що в умовах воєнного стану відбулася системна трансформація функцій курортно-рекреаційної сфери, передусім санаторно-курортних закладів, які з об'єктів ринкової рекреаційної діяльності були інтегровані до державної системи гуманітарного реагування та цивільного захисту. Їх функціональна конверсія засвідчила високий рівень інституційної адаптивності галузі та її потенціал як складової соціально-економічної стабілізації регіонів.

Встановлено, що ключову координаційну роль у процесі трансформації виконали військові адміністрації, які забезпечили поєднання нормативно-директивних, організаційно-логістичних, фінансових та безпекових інструментів управління. Саме через механізми управлінської мобілізації ресурсів, розподілу навантаження між громадами та інтеграції закладів до програм компенсаційної підтримки було забезпечено функціонування системи розміщення внутрішньо переміщених осіб.

Водночас проведений аналіз засвідчив обмеженість чинних фінансових механізмів, які не повною мірою компенсують амортизаційні втрати

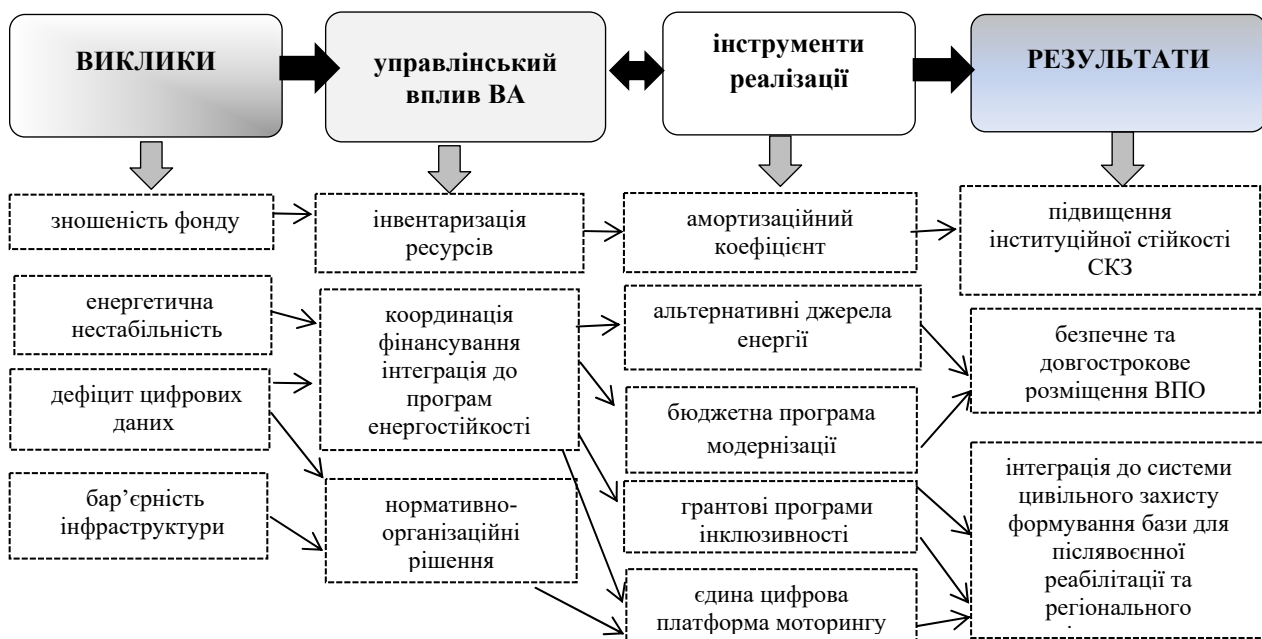

Рис. 1. Оптимізація функціонування санаторно-курортних закладів

Джерело: авторська розробка.

та не створюють достатніх стимулів для модернізації інфраструктури. Інтеграція санаторно-курортних закладів до системи цивільного захисту виявила потребу у стратегічному плануванні їх подальшого розвитку як багатофункціональних центрів реабілітації та соціальної підтримки.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно зосередити на розробленні концептуальної моделі довгострокової інтеграції санаторно-

курортних закладів у систему післявоєнної медичної та психосоціальної реабілітації, формуванні ефективних фінансово-економічних інструментів їх модернізації, а також удосконаленні цифрових механізмів моніторингу та управління ресурсами. Окремої уваги потребує дослідження впливу функціональної трансформації закладів на соціально-економічну стійкість територіальних громад та регіональний розвиток у повоєнний період.

Список літератури:

1. Публічний звіт Голови Державного агентства розвитку туризму України за 2023 рік / *Державне агентство розвитку туризму України*. Київ, 2024. 35 с. URL: www.kmu.gov.ua
2. Моца А.А. Особливості правового регулювання туристичної діяльності в умовах воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія Право. 2023. Вип. 78, ч. 1. С. 372–378. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.1.60>
3. Жук П.В. Туристично-рекреаційна сфера Карпатського регіону України в умовах воєнного стану. *Регіональна економіка*. 2022. № 3. С. 40–44. URL: http://jnas.nbu.gov.ua/j-pdf/regek_2022_3_5.pdf
4. Благополучна А. Економічні втрати від зриву туристичного сезону у селі Сичавка Лиманського району. *Економічний часопис*. 2023. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.4\(26\).2023.291961](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(26).2023.291961)
5. Мойсей С. Туристичні дестинації України в умовах війни. *Економіка та суспільство*, 2025. (78). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-70>
6. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
7. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250
8. Про заходи щодо забезпечення поселення внутрішньо переміщених осіб у закладах готельного та санаторного типу : розпорядження начальника Закарпатської обл. військ. адмін. від 03 берез. 2022 р. № 134.
9. Про запровадження заходів правового режиму воєнного стану та координацію розселення евакуйованого населення : розпорядження начальника Львівської обл. військ. адмін. від 25 лют. 2022 р. № 2/22.
10. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : Закон України від 17 трав. 2012 р. № 4765-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 15. Ст. 99.
11. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 берез. 2022 р. № 252.
12. Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 берез. 2022 р. № 333.
13. Про деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 верес. 2023 р. № 930.
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту, вдосконалення законодавства з питань захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, організації та проведення евакуації населення, забезпечення охорони життя та здоров'я громадян : Закон України від 08.11.2023 № 3441-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3441-20#Text>
15. Розміщуємо переселенців: як отримати компенсацію? *Бухгалтер.com.ua*. URL: <https://lnk.ua/Іk3сALROC>
16. Львівщина отримала понад 10 мільйонів гривень компенсації за комунальні послуги закладам, які прихистили ВПО. *Львівська обласна військова адміністрація*. URL: <https://surl.li/iymwbb>
17. Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб : Постанова Каб. Міністрів України від 01.09.2023 № 930 : станом на 17 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/930-2023-п#Text>
18. Прихисток для ВПО: державне та комунальне майно відтепер можна орендувати на пільгових умовах. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/prykhystok-dlia-vpo-derzhavne-ta-komunalne-maino-vidteper-mozhna-orenduvaty-na-pilhovykh-umovakh>

Manyilova K. V., Sakhanienko S. S., Pirozhenko N. V. TRANSFORMATION OF THE RESORT AND RECREATION SECTOR UNDER MARTIAL LAW: THE ROLE OF MILITARY ADMINISTRATIONS IN SUPPORTING INTERNALLY DISPLACED PERSONS

This article provides a systematic analysis of the transformation within Ukraine's resort and recreation sector under martial law, focusing on the functional repurposing of domestic health resorts and sanatoriums. It characterises the pivotal role of military administrations in facilitating support for internally displaced persons (IDPs). The study demonstrates that the full-scale armed aggression of the Russian Federation has triggered a structural crisis in the national resort and recreation sphere, resulting in the loss of significant infrastructural and natural resource potential, a sharp decline in tourist flows, and the imperative for a paradigm shift in management. It is substantiated that, under the legal regime of martial law, sanatorium-resort facilities have undergone a functional conversion—evolving from providers of wellness services into core components of the state humanitarian response and civil protection systems for IDPs.

The study analyses the primary management mechanisms employed by military administrations, including resource inventory, coordination of evacuation flows, distribution of humanitarian aid, enforcement of security standards, and implementation of compensation programs for IDPs. It is established that the integration of resort facilities into the IDP housing system has become an effective tool for maintaining socio-economic stability in Western Ukrainian regions. Concurrently, the research identifies critical challenges, such as the limitations of existing financial mechanisms, the depreciation of physical assets, energy vulnerability, the digital divide, and infrastructural accessibility barriers. The author argues for a strategic transition from emergency housing models toward the formation of resilient, multifunctional centres for rehabilitation and social integration. The study concludes by emphasizing the institutional adaptability of the resort and recreation sector and its significant potential within the systems of public health.

Keywords: state regulation, martial law, resort and recreation sector, sanatorium–resort facilities, military administrations, internally displaced persons (IDPs), regulatory framework, wellness services, civil protection.

Дата першого надходження статті до видання: 02.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 04.05.2026